

Післядипломна освіта: а як на Волині?

Катерина Сметаніна

— Згідно з вимогами чинного законодавства (наказ МОЗ України від 12.12.2006 р. № 818) випускники вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів зобов'язані з метою підвищення свого фахового рівня один раз на 5 років проходити курси підвищення кваліфікації. Тому у Волинській області, як і в інших областях Західної України, співробітники кафедри організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки факультету післядипломної освіти (ФПДО) Львівського національного медичного університету (ЛНМУ) ім. Данила Галицького щороку проводять виїзні передатестаційні цикли та цикли стажування для спеціалістів із «Загальної фармації» та «Організації і управління фармацією», — зазначає Катерина Сметаніна, канд. фарм. наук, доцент кафедри.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД

Кожна область індивідуальна та специфічна, в кожній є свої нюанси, які слід враховувати при проведенні таких курсів. Система післядипломної освіти у Волинській області формується під впливом багатьох факторів: географічних, соціальних, економічних, людських.

Волинська область — прикордонна, межує з Білоруссю та Польщею, притому є найменшою в Україні за площею. Це територія з густою заселеністю в сільських регіонах. Забезпечення мешканців сіл ЛЗ і виробами медичного призначення (ВМП) здійснюється безпосередньо через аптечні пункти та ФАПі. Принцип забезпечення ФАПів ліками є неефективним та збитковим — мінімальний асортимент під реалізацію. Зрозуміло, що запас ліків на 1000–1500 грн у ФАПі створює труднощі у забезпеченні сільського населення ЛЗ, що впливає на показники якості життя. На Волині нині діють близько 800 ФАПів та приблизно 100 сільських амбулаторій загальної практики — сімейної медицини, на які покладено реалізацію ліків. Існують певні складнощі у роботі фармацевтичного сектора, який характеризується недостатнім забезпеченням кваліфікованими кадрами, спроможними працювати в умовах села.

Чимало фармацевтичних підприємств Волині працюють з низкою бюджетних програм — забезпечують ЛЗ лікарняно-профілактичні заклади області, чорнобильців, соціально незахищені верстви населення з 10% знижкою.

Особливістю сучасної фармацевтичної мережі Волині є здорове конкурентне середовище із суворою вимогою до кваліфікації персоналу, якісного сервісу, привабливого вигляду і комфортності торгових залів. Так, на Волині постійно проводять тренінги для персоналу за участю консалтингових компаній, медичних пред-

ставництв закордонних і українських виробників; підвищення рівня кваліфікації шляхом проходження навчання на циклах тематичного вдосконалення та передатестаційних циклах.

Основу фармацевтичного ринку Волинської області становлять: ДВТП «Волиньфармпостач», ТОВ «Волиньфарм», ТОВ «Сальве», ПП «Октан». В області функціонує чимало аптек, які виготовляють ЛЗ: державна аптека № 133, гомеопатична аптека «ФОП В.Г. Фурцева», низка аптек ДВТП «Волиньфармпостач» (одна з них — аптека № 102 — спеціалізується на виготовленні інфузійних розчинів). На Волині, на відміну від інших областей, існує багато аптечних закладів державної (комунальної) форми власності.

ЗНАННЯ І ТВОРЧІСТЬ

Важливою особливістю Волинської області є те, що вона є філією ЛНМУ ім. Данила Галицького для післядипломної підготовки спеціалістів. Тому в рамках концепції безперервної професійної освіти лікарів і провізорів (Наказ МОЗ України від 22.07.1993 р. № 166) «Про подальше вдосконалення системи післядипломної підготовки лікарів (провізорів)» передбачено проведення виїзних циклів відповідно до поданих заявок обласних закладів охорони здоров'я та включення їх до навчально-виробничих планів відповідних кафедр. Зокрема, у Волинській області виїзні цикли для провізорів проводяться згідно із заявками Державної служби з лікарських засобів у Волинській області.

Дружні стосунки між Луцьком та Львовом склалися ще у 1979 р., з моменту створення кафедри, та активізувалися у 1991 р. (впровадження інтернатури) й потім 1998 р. — коли офіційно почала працювати Держлікінспекція у Волинській області. Підґрунтя наукової та практичної співпраці заклали тодішній завідувач кафедри професор Б.Л. Парновський та начальник Держлікінспекції В.Г. Гельо. Нині добрі традиції продовжують завідувач кафедрою д-р фарм. наук, професор О.М. Заліська та начальник Держлікслужби у Волинській області В.В. Колотуха.

Колектив кафедри під час виїзних циклів намагається всебічно та з позицій сучасних тенденцій якісно викладати проблематику фармацевтичного ринку з визначенням його місця в системі охорони здоров'я, фармацевтичної опіки, допомоги, профілактики, висвітлювати найсучасніші мотивації і тенденції економічних позицій фармацевтичного процесу, правового забезпечення усього процесу обігу ЛЗ з моменту їх створення до реалізації через аптечну мережу, основні аспекти менеджменту, проблематику фармацевтичного забезпечення хворих соціально значущих груп, пацієнтів геріатричного профілю, особливості вікових ліків, місце косметичних ЛЗ у сучасному асортименті та розвиток косметички, фармаконутриціології, фітофармації, висвітлення сучасних вимог екстемпорального виготовлення ліків та технологічного процесу, проблематики фальсифікації ЛЗ і уніфікації системи запобігання їх поширенню, інформаційних технологій у сучасній фармації тощо.

Кожен з викладачів є висококваліфікованим дипломованим спеціалістом, який в індивідуальній, властивій лише йому формі здатний заволодіти увагою провізорів та зацікавити їх. Кожен викладач висвітлює актуальні та концептуальні питання фармації як з позицій дисципліни «Організація і економіка фармації», так і «Технології ліків», використовуючи великий асортимент власних напрацювань (методичних рекомендацій, посібників, підручників, монографій, наукових публікацій), керуючись законодавчими нормативними актами та кафедральними колективними розробками, монографіями. Зокрема, для підвищення доступності навчального процесу активно використовуються систематизовані тематичні папки з тестовим контролем знань, дидактичними матеріалами, опрацьовуючи які самостійно, провізор закріплює набуті ним під час прослуховування лекцій навички з питань фармацевтичного законодавства, ціноутворення на ЛЗ, впровадження референтних цін, фармакоекономічного аналізу та оцінки медичних технологій, екстемпорального виготовлення ліків в умовах аптек, основ стандартизації та сертифікації ЛЗ і фармацевтичної продукції, фармацевтичної опіки і допомоги.

Серед педагогічних методів перевага надається демонстраційним, дискусійним і творчим (наприклад, проведення «ділових ігор», колективна робота при вирішенні ситуаційних задач). Також активними формами співпраці є діалог з аудиторією та дискусії, що при цьому виникають.

Аптека — заклад охорони здоров'я, куди за порадою, інформацією та по допомогу приходять хворі люди, і, безумовно, вони повинні відчувати етичну, деонтологічну, кваліфіковану фармацевтичну допомогу. Водночас до аптеки звертаються й ті, хто є здоровим, але

Кожен з викладачів є висококваліфікованим дипломованим спеціалістом, який в індивідуальній, властивій лише йому формі здатний заволодіти увагою провізорів

потребує ВМП, стандартизованої та належним чином сертифікованої парафармацевтичної продукції, дитячого харчування, предметів догляду, косметичних, гігієнічних товарів. Їхні потреби фармацевтичні працівники також мають задовольнити. А якщо ця аптека (аптечний пункт) розташована в лікарняному закладі (амбулаторному, поліклінічному відділеннях), то провізор з огляду на свою компетенцію ще має бути і клінічним інформатором. Адже доволі часто ми бачимо, що по консультації до провізора звертаються не лише пацієнти, а й лікарі та медичний персонал того чи іншого медичного закладу, які цікавляться новинками фармацевтичного ринку та особливостями обігу, реалізації та відпуску медичної та фармацевтичної продукції та ЛЗ безпосередньо.

Під час курсів підвищується не лише фаховий рівень спеціаліста, а й змінюється його соціально-психологічна позиція, провізор навчається терплячості до пацієнтів, тактовності; удосконалює свій рівень знань щодо сучасних методів керування і виконання різних видів фармацевтичної діяльності, методів системного і економічного аналізу, стратегічного маркетингу, функціонального моделювання і прогнозування.

Постійна потреба в систематичному підвищенні кваліфікації спеціалістів зумовлена соціальною значущістю ЛЗ як товару особливого типу та специфічністю фармацевтичної діяльності. Номенклатура ліків, що постійно розширюється (в т.ч. і таких, що відпускаються без рецепта лікаря), підвищує відповідальність фармацевтичного працівника за безпеку та раціональність їхнього використання, за достовірність інформації про них. Сучасні сформовані ринкові відносини вимагають того, що провізори повинні керуватися результатами фармакоекономічного аналізу, оцінкою життєвої важливості ЛЗ, вміти надавати перевагу окремим препаратам за основними терапевтичними параметрами і оптимальними економічними характеристиками.

«Ми — теоретики. Вони — практики». Цей постулат завжди є для колективу кафедри стимулом до удосконалення та здобуття нових знань. Доволі часто спілкування з провізорами різних спеціальностей перетворюється на жваве обговорення тієї чи іншої проблематики. При цьому ми черпаємо від них практичні навички, а вони здобувають досвід з наукових позицій. Така тісна співпраця дозволяє проводити виїзні цикли активно, з користю для всіх учасників навчального процесу.

Підготувала Лариса Дедишина